

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-55-14>

УДК 336.71:65.012.12

ВПЛИВ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ НА ФІНАНСОВУ СТАБІЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ ТА СТРАТЕГІЇ ЇЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

IMPACT OF GLOBALIZATION ON THE FINANCIAL STABILITY OF ENTERPRISES AND STRATEGIES FOR ITS SECURITY

Ананьєва Юлія Володимирівна
кандидат економічних наук, доцент,
Державний податковий університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0481-5787>

Ananieva Yuliia
State Tax University

Стаття присвячена дослідженню впливу глобалізації на фінансову стабільність підприємств та розробці стратегій її забезпечення. У контексті сучасних економічних викликів глобалізація може впливати як позитивно, так і негативно на фінансову стабільність компаній. Стаття розглядає ключові фактори цього впливу, а також пропонує ефективні стратегії для забезпечення фінансової стабільності підприємств у умовах глобалізації. Особлива увага приділяється таким аспектам, як диверсифікація діяльності, створення резервних фондів, оптимізація витрат, розробка довгострокової стратегії, інвестування в інновації, управління ризиками та підвищення кваліфікації персоналу. Результати дослідження можуть бути корисними для керівників підприємств, фінансових аналітиків та інших фахівців у сфері бізнесу. Стаття також акцентує увагу на важливості партнерських відносин у контексті глобалізації. Зокрема, розглядається, як міцні партнерські відносини можуть сприяти фінансовій стабільності підприємств, допомагаючи їм адаптуватися до змінних умов ринку, знаходити нові можливості для росту та забезпечувати свою довгострокову стабільність. Висвітлюються практичні рекомендації з підвищення ефективності партнерської співпраці, включаючи методи зміцнення довіри, оптимізацію комунікаційних процесів та розробку взаємовигідних угод. Визначається, що у сучасному світі, де глобалізація стає все більш визначальним фактором, адаптація до змін, гнучкість та здатність до швидкого прийняття рішень є ключовими для забезпечення фінансової стабільності підприємств. Тому стратегічне планування, інновації та підвищення кваліфікації персоналу повинні стати пріоритетами для кожного підприємства, яке прагне до успіху на глобальному ринку. Розглядається роль корпоративної культури та її вплив на взаємодію з міжнародними партнерами. Розуміння культурних особливостей, цінностей та очікувань партнерів може сприяти побудові довірливих та тривалих відносин. Особливий акцент робиться на важливості технологічної адаптації. Інтеграція новітніх технологій може допомогти підприємствам оптимізувати їхні операції, підвищити продуктивність та забезпечити конкурентні переваги в глобальному масштабі.

Ключові слова: глобалізація, фінансова стабільність, партнерські відносини, стратегічне планування, оптимізація витрат, управління ризиками.

The article is devoted to the study of the impact of globalization on the financial stability of enterprises and the development of strategies to ensure it. In the context of modern economic challenges, globalization can affect the financial stability of companies both positively and negatively. The article considers the key factors of this influence, and also offers effective strategies to ensure the financial stability of enterprises in the conditions of globalization. Particular attention is paid to such aspects as diversification of activities, creation of reserve funds, optimization of costs, development of long-term strategy, investment in innovation, risk management and personnel training. The results of the research can be useful for managers of enterprises, financial analysts and other specialists in the field of business. The article also emphasizes the importance of partnership relations in the context of globalization. In particular, it looks at how strong partnerships can contribute to the financial stability of enterprises, helping them adapt to changing market conditions, find new opportunities for growth and ensure their long-term stability. Practical recommendations for increasing the efficiency of partnership cooperation are highlighted, including methods of strengthening trust, optimizing communication processes, and developing mutually beneficial agreements. It is determined that in today's world, where globalization is becoming an increasingly decisive factor, adaptation to changes, flexibility and the ability to make quick decisions are key to ensuring the financial stability of enterprises.

Therefore, strategic planning, innovation, and staff development should become priorities for every enterprise that strives for success in the global market. The role of corporate culture and its impact on interaction with international partners is considered. Understanding the cultural characteristics, values and expectations of partners can help build trusting and long-lasting relationships. Special emphasis is placed on the importance of technological adaptation. Integrating the latest technologies can help businesses optimize their operations, improve productivity and provide a competitive advantage on a global scale.

Key words: globalization, financial stability, partnership relations, strategic planning, cost optimization, risk management.

Постановка проблеми. У сучасному світі глобалізація стає все більш визначальним фактором, який формує економічну реальність. Вона проникає в усі сфери життя, від культури до економіки, і, безумовно, впливає на діяльність підприємств на різних рівнях. Однак, якщо для одних компаній глобалізація стає шансом на розширення ринків збуту та доступ до нових ресурсів, то для інших – великим викликом, що загрожує їхній фінансовій стабільності. У цій статті ми розглянемо, як саме глобалізація впливає на фінансову стабільність підприємств та які стратегії можуть допомогти їм адаптуватися до цих змін. Завдяки технологічному прогресу, відкриттю кордонів та зростанню міжнародної торгівлі, підприємства отримали можливість вийти на світовий ринок, проте разом з цим зіткнулися з новими викликами.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Багато науковців, таких як О. Барановський, О. Василик, В. Геєць, К. Горячева, О. Захаров, В. Коваленко, М. Копитко, В. Мунтіян, О. Силкін, В. Франчук, І. Шумпетер та інші, присвятили свої роботи питанню вдосконалення управління фінансовою безпекою компанії. Однак, незважаючи на великий науковий внесок цих вчених, в сучасному контексті мало досліджується як забезпечити фінансову стабільність, особливо з точки зору управління фінансовою безпекою підприємства.

Метою статті полягає у глибокому аналізі впливу глобалізації на фінансову стабільність підприємств.

Виклад основного матеріалу дослідження. Глобалізація, як інтеграційний процес світової економіки, має як позитивний, так і негативний вплив на фінансову стабільність підприємств. Розглянемо декілька ключових аспектів цього впливу [1].

Позитивний вплив: доступ до нових ринків (глобалізація відкриває підприємствам можливість входити на нові ринки, збільшуючи обсяги продажів та прибуток); оптимізація виробничих витрат (підприємства можуть переносити виробництво в країни з низькими виробничими витратами, що дозволяє зни-

зити вартість продукції); доступ до інвестицій (глобалізація сприяє притоку іноземних інвестицій, що може підвищити фінансову стабільність підприємства).

Негативний вплив: збільшення конкуренції (відкритість ринків призводить до того, що місцеві підприємства стикаються з конкуренцією на світовому рівні, що може загрожувати їх фінансовій стабільності); вразливість до світових криз (глобалізовані підприємства стають більш чутливими до світових економічних коливань, що може призвести до фінансових втрат); ризик втрати місцевого ринку (зосередженість на глобальному ринку може призвести до втрати позицій на місцевому ринку).

Глобалізація приносить підприємствам нові можливості, але одночасно ставить перед ними нові виклики. Для забезпечення фінансової стабільності в умовах глобалізації підприємствам необхідно розробляти гнучкі стратегії, які б дозволили ефективно адаптуватися до змінних умов ринку.

Фінансова стабільність підприємства є ключовим чинником його успішної діяльності. В умовах глобалізації та зростаючої конкуренції необхідно розробляти ефективні стратегії, які б допомогли забезпечити фінансову стійкість. Ось декілька основних стратегій [2]:

1. Диверсифікація діяльності. Розширення асортименту продукції або послуг, вхід на нові ринки або розширення географії присутності може зменшити залежність від конкретного ринку чи сегмента. Диверсифікація діяльності є однією з ключових стратегій, яка дозволяє підприємствам зменшити ризики, пов'язані з залежністю від одного ринку, продукту або послуги, та забезпечити стабільний ріст. Основні аспекти диверсифікації:

– горизонтальна диверсифікація. Підприємство розширює свою продукційну лінійку, пропонуючи нові товари або послуги на тому ж ринку. Наприклад, виробник молочних продуктів може запустити лінійку морозива.

– вертикальна диверсифікація. Підприємство розширює свою діяльність на інші етапи виробничого процесу. Наприклад, май-

неральна компанія може відкрити власний завод з обробки металів.

- концентрична диверсифікація. Підприємство вводить нові продукти або послуги, які є пов'язаними з основною діяльністю, але обслуговують інший ринок. Наприклад, виробник автомобілів може почати виробництво мотоциклів.

- конгломератна диверсифікація. Підприємство розширює свою діяльність на зовсім нові ринки, які не пов'язані з основною діяльністю. Наприклад, компанія, що спеціалізується на виробництві електроніки, може купити харчову компанію [3].

Переваги диверсифікації: зменшення ризиків завдяки розподілу інвестицій між різними напрямками діяльності; доступ до нових ринків та аудиторій; збільшення прибутковості завдяки використанню синергетичних ефектів; зміцнення конкурентних позицій на ринку.

Ризики диверсифікації: втрата фокусу на основній діяльності; потреба в значних інвестиціях для розширення діяльності; можливість невдачі на нових ринках або в нових напрямках діяльності.

Отже, диверсифікація діяльності є важливою стратегією для підприємств, які прагнуть забезпечити свою стабільність та ріст в умовах змінливого ринкового середовища. Проте, як і будь-яка стратегія, диверсифікація має свої ризики, тому важливо підходити до її реалізації обережно та обґрунтовано.

2. Створення резервних фондів. Накопичення резервних коштів допоможе підприємству впоратися з непередбаченими фінансовими труднощами та кризами. Створення резервних фондів є однією з основних стратегій забезпечення фінансової стабільності підприємства. Резервні фонди допомагають компаніям впоратися з непередбаченими фінансовими витратами, зберігаючи їхню ліквідність та платоспроможність [4].

Основні аспекти створення резервних фондів:

- визначення мети фонду: резервні фонди можуть бути створені для покриття витрат на непередбачені обставини, такі як аварії, природні катастрофи, економічні кризи тощо;

- визначення розміру фонду: розмір резервного фонду залежить від специфіки діяльності підприємства, його розміру та ризиків, яким воно піддається;

- вибір джерел фінансування: резервні фонди можуть бути створені за рахунок при-

бутку підприємства, зовнішнього фінансування або інших джерел;

- інвестування резервних коштів: щоб збільшити вартість резервного фонду, кошти можуть бути інвестовані в надійні фінансові інструменти;

- моніторинг та перегляд фонду: регулярний перегляд розміру та ефективності резервного фонду допомагає підприємству адаптуватися до змінних умов ринку [5].

Переваги створення резервних фондів: фінансова стабільність (резервні фонди забезпечують підприємство коштами у випадку непередбачених витрат); збільшення довіри з боку інвесторів та партнерів (наявність резервного фонду може підвищити репутацію підприємства на ринку); зменшення залежності від зовнішнього фінансування (у випадку фінансових труднощів підприємство може використовувати власні резерви замість залучення кредитів).

Створення резервних фондів є важливою частиною стратегії фінансової безпеки підприємства. Враховуючи потенційні ризики та невизначеності ринкового середовища, резервні фонди допомагають підприємствам забезпечити свою стабільність та готовність до викликів майбутнього.

3. Оптимізація витрат. Постійний моніторинг та аналіз витрат, пошук можливостей для їх зниження без втрати якості продукції або послуг. Оптимізація витрат є однією з основних стратегій, яка дозволяє підприємствам підвищити свою конкурентоспроможність, збільшити прибуток та забезпечити стабільність в умовах змінливого ринкового середовища.

Основні етапи оптимізації витрат: аналіз поточних витрат (перший крок полягає у детальному вивченні структури витрат підприємства, виявленні основних статей витрат та їх динаміки); визначення витрат, що підлягають оптимізації (не всі витрати можна або варто зменшувати. Важливо визначити, які витрати є надмірними або неефективними); розробка стратегії оптимізації (на цьому етапі розробляються конкретні заходи щодо зниження витрат, такі як перегляд угод з постачальниками, впровадження енергоефективних технологій, зменшення втрат в процесі виробництва тощо); впровадження заходів оптимізації (реалізація запланованих заходів та моніторинг їх ефективності); оцінка результатів (після впровадження заходів необхідно провести аналіз отриманих результатів, порівняти фактичні витрати з плановими та визначити ефективність проведених заходів) [6].

Переваги оптимізації витрат: підвищення прибутковості (зменшення непотрібних витрат прямо впливає на прибуток підприємства); збільшення конкурентоспроможності (підприємства з оптимізованою структурою витрат можуть пропонувати свої товари та послуги за конкурентнішими цінами); підвищення ефективності діяльності (оптимізація витрат часто супроводжується впровадженням нових технологій та підходів до управління, що підвищує загальну ефективність підприємства).

Оптимізація витрат є важливим інструментом управління підприємством, який дозволяє досягти більшої ефективності діяльності та підвищити його конкурентні позиції на ринку. Правильно планована та реалізована стратегія оптимізації витрат може стати ключем до успіху підприємства в умовах сучасної економіки.

4. Розробка довгострокової стратегії. Планування на майбутнє, враховуючи можливі ризики та можливості, допоможе підприємству адаптуватися до змін у світовій економіці. Довгострокова стратегія є фундаментом для успішної діяльності підприємства. Вона визначає основні напрямки розвитку, цілі та завдання, які підприємство планує досягти протягом певного періоду часу [7].

Основні етапи розробки довгострокової стратегії:

4.1. Аналіз поточної ситуації. Вивчення внутрішнього стану підприємства (ресурси, компетенції, слабкі та сильні сторони) та зовнішнього середовища (конкуренти, ринкові тенденції, загрози та можливості).

4.2. Визначення місії та візії підприємства. Місія відображає основне призначення підприємства, а візія – його бажаний майбутній стан.

4.3. Встановлення стратегічних цілей. Цілі повинні бути конкретними, вимірюваними, досяжними, релевантними та обмеженими у часі.

4.4. Розробка стратегічних ініціатив. Визначення конкретних заходів, які допоможуть досягти встановлених цілей.

4.5. Розподіл ресурсів. Визначення, які ресурси (фінансові, людські, матеріальні) будуть використані для реалізації стратегії.

4.6. Моніторинг та корекція стратегії. Регулярний перегляд стратегії для виявлення відхилень від плану та внесення необхідних коректив.

Переваги розробки довгострокової стратегії: прогнозування майбутнього (стратегія допомагає підприємству антиципувати

можливі зміни в зовнішньому середовищі та готуватися до них; ефективне використання ресурсів (стратегічне планування дозволяє спрямовувати ресурси туди, де вони принесуть максимальний ефект); мотивація співробітників (ясна і зрозуміла стратегія може служити джерелом натхнення та мотивації для команди).

Розробка довгострокової стратегії є важливим етапом у житті будь-якого підприємства. Вона допомагає формувати чітке бачення майбутнього, визначати пріоритети та спрямовувати зусилля на досягнення встановлених цілей. Правильно розроблена та реалізована стратегія може стати ключем до успіху підприємства на довгострокову перспективу.

5. Інвестування в інновації. Інноваційна діяльність може допомогти підприємству залишатися конкурентоспроможним, відкриваючи нові ринки та можливості. Інновації стають ключовим фактором успіху сучасних підприємств. Вони допомагають компаніям адаптуватися до швидко змінюваних ринкових умов, відповідати на зростаючі потреби споживачів та займати лідируючі позиції в своїх галузях [2].

Основні аспекти інвестування в інновації:

- визначення напрямків інновацій. Необхідно визначити, в яких сферах підприємство може отримати максимальний вигоду від інновацій: це може бути розробка нових продуктів, вдосконалення виробничих процесів, впровадження нових технологій тощо;

- оцінка потенційного ROI. Перед тим як інвестувати в інновації, важливо провести глибокий аналіз потенційної віддачі від інвестицій;

- вибір джерел фінансування. Інвестування в інновації може відбуватися за рахунок власних коштів підприємства, залучення інвесторів, отримання грантів або кредитів;

- створення команди. Для реалізації інноваційних проектів необхідна команда професіоналів, яка зможе втілити ідеї в життя;

- моніторинг та корекція. Після запуску інноваційного проекту важливо постійно слідкувати за його ходом, аналізувати результати та вносити необхідні корективи.

Переваги інвестування в інновації: конкурентна перевага (інновації дозволяють підприємству випереджати конкурентів, пропонуючи ринку унікальні товари або послуги); збільшення прибутковості (нові продукти або вдосконалені процеси можуть принести додатковий дохід); покращення репутації (інноваційні компанії часто сприймаються

ринком як лідери, що позитивно впливає на їхню репутацію).

Інвестування в інновації є стратегічно важливим для підприємств, які прагнуть до сталого росту та розвитку. Інновації відкривають перед компанією нові можливості, допомагають адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі та забезпечують її довгострокову конкурентоспроможність [6].

6. Управління ризиками. Систематичний аналіз потенційних ризиків та розробка стратегій їх мінімізації. У сучасному діловому світі ризики є невід'ємною частиною діяльності будь-якого підприємства. Ефективне управління ризиками дозволяє компаніям передбачати, визначати, оцінювати та мінімізувати потенційні загрози для їхньої діяльності.

Основні етапи управління ризиками:

- ідентифікація ризиків (визначення потенційних загроз, які можуть негативно вплинути на діяльність підприємства);
- оцінка ризиків (аналіз ймовірності виникнення ризику та його потенційного впливу на підприємство);
- розробка стратегій управління ризиками (визначення заходів, спрямованих на мінімізацію, перенесення, уникнення або прийняття ризиків);
- впровадження стратегій (реалізація обраних стратегій управління ризиками);
- моніторинг та перегляд (постійний нагляд за ризиками, аналіз ефективності заходів та корекція стратегій управління ризиками за потреби).

Переваги ефективного управління ризиками: зменшення втрат (вчасне виявлення та реагування на ризики може зменшити потенційні втрати для підприємства); підвищення довіри акціонерів та партнерів (ефективне управління ризиками показує, що компанія є відповідальною та дбайливою); покращення репутації (компанії, які демонструють здатність управляти ризиками, часто отримують вищий рівень довіри на ринку); підтримка стабільності (управління ризиками допомагає підприємству уникнути несподіваних криз та забезпечити стабільність діяльності) [5].

Управління ризиками є ключовим аспектом успішного управління підприємством. Воно допомагає підприємствам передбачати потенційні загрози, розробляти стратегії їх мінімізації та адаптуватися до змінних умов ринку. Ефективне управління ризиками може стати гарантом стабільності та довгострокового успіху підприємства.

7. Підвищення кваліфікації персоналу. Інвестиції в освіту та навчання співробітників можуть підвищити ефективність діяльності підприємства. Підвищення кваліфікації персоналу є однією з ключових стратегій, яка спрямована на підвищення продуктивності, ефективності та конкурентоспроможності підприємства. Інвестування в розвиток співробітників не тільки підвищує їх професійний рівень, але й мотивує, зміцнює корпоративну культуру та сприяє залученню та утриманню талановитих кадрів.

8. Зміцнення відносин з партнерами. Надійні довгострокові відносини з постачальниками, клієнтами та іншими партнерами можуть забезпечити стабільність в умовах нестабільного ринку. Зміцнення відносин з партнерами є важливою частиною стратегії будь-якого підприємства. Взаємовигідна, довірлива та стабільна співпраця може призвести до збільшення прибутковості, росту та розвитку обох партнерів. Інвестування в партнерські відносини, побудова на основі довіри та взаємоповаги, може стати гарантом довгострокового успіху в бізнесі.

Враховуючи вищезазначені стратегії, підприємства можуть підвищити свою фінансову стабільність та адаптуватися до змінних умов ринку.

Висновки. У сучасному бізнес-середовищі партнерські відносини відіграють ключову роль. Вони дозволяють підприємствам об'єднувати ресурси, знання та компетенції для досягнення спільних цілей. Основою міцних партнерських відносин є взаємна довіра та регулярна комунікація. Це допомагає уникнути непорозумінь та забезпечує ефективність співпраці. Для стабільності та довгостроковості партнерських відносин важливо, щоб обидві сторони отримували користь від співпраці. У змінливому діловому світі підприємства повинні бути готові до швидкої адаптації та змін. Гнучкість в партнерських відносинах дозволяє ефективно реагувати на нові виклики. Планування та розробка спільних стратегій сприяє досягненню довгострокових цілей та забезпечує стабільність партнерства. Неперервний розвиток та підвищення кваліфікації персоналу є важливим аспектом зміцнення партнерських відносин. Це дозволяє підприємствам залишатися конкурентоспроможними та відповідати вимогам ринку. Ефективне управління ризиками дозволяє підприємствам передбачати потенційні загрози та розробляти стратегії їх мінімізації, що є важливим для забезпечення ста-

більності партнерських відносин. Враховуючи вищезазначене, можна зробити висновок, що міцні партнерські відносини є однією з ключових умов успіху сучасного підприємства. Вони допомагають компаніям адаптуватися до змін, знаходити нові можливості для росту та забезпечувати свою довгострокову стабільність на ринку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Топій І. І. Фінансова стабільність підприємства як запорука його розвитку в умовах ринкової економіки. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. Випуск 6. С. 505–509.
2. Висоцька І. Б. Проблеми забезпечення стабільності та стійкості фінансової системи України. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія економічна*. 2012. Випуск 2. С. 33.
3. Короліщук Л. П. Фінансова стійкість акціонерного товариства як умова його економічного розвитку. *Економіка АПК*. 2006. № 9. С. 81–87.
4. Керанчук Т. Л. Фінансова стабільність підприємства і методичні аспекти її оцінки. *Економіка України*. 2000. № 1. С. 83–87.
5. Чаленко Н. В. Шляхи забезпечення фінансової стабільності підприємства. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2014. № 6 (157). С. 135–139.
6. Олійник Л. В. Стратегічні напрями забезпечення фінансової стабільності підприємства. *Фінанси, облік, банки*. 2017. № 1 (22). С. 118–124.
7. Грабовський І. С., Якименко А. М. Методичні аспекти формування та оцінки зони фінансової стабільності підприємства. *Економічна наука. Економіка та держава*. 2016. № 1. С. 64–70.

REFERENCES:

1. Topij I. I. (2016) Finansova stabilnist pidpryemstva yak zaporuka jogo rozvytku v umovax rynkovoyi ekonomiky [The financial stability of the enterprise as a guarantee of its development in a market economy]. *Globalni ta nacionalni problemy ekonomiky*, no. 6, pp. 505–509.
2. Vysoczka I. B. (2012) Problemy zabezpechennya stabilnosti ta stijkosti finansovoyi systemy Ukrainy [Problems of ensuring stability and sustainability of the financial system of Ukraine]. *Naukovyj visnyk Lvivskogo derzhavnogo universytetu vnutrishnix sprav. Seriya ekonomichna*, no. 2, p. 33.
3. Korolishhuk L. P. (2006) Finansova stijkist akcionernogo tovarystva yak umova jogo ekonomichnogo rozvytku [The financial stability of a joint stock company as a condition of its economic development]. *Ekonomika APK*, no. 9, pp. 81–87.
4. Keranchuk T. L. (2000) Finansova stabilnist pidpryemstva i metodychni aspektyiyi ocinky [Financial stability of the enterprise and methodological aspects of its assessment]. *Ekonomika Ukrainy*, no. 1, pp. 83–87.
5. Chalenko N. V. (2014) Shlyaxy zabezpechennya finansovoyi stabilnosti pidpryemstva [Ways to ensure the financial stability of the enterprise]. *Formuvannya rynkovykh vidnosyn v Ukraini*, no. 6 (157), pp. 135–139.
6. Olijnyk L. V. (2017) Strategichni napryamy zabezpechennya finansovoyi stabilnosti pidpryemstva [Strategic directions of ensuring the financial stability of the enterprise]. *Finansy, oblik, banky*, no. 1 (22), pp. 118–124.
7. Grabovskyi I. S., Yakymenko A. M. (2016) Metodychni aspekty formuvannya ta ocinky zony finansovoyi stabilnosti pidpryemstva [Methodological aspects of the formation and assessment of the zone of financial stability of the enterprise]. *Ekonomichna nauka. Ekonomika ta derzhava*, no. 1, pp. 64–70.